

Zdržení se zásahů do spoluvlastnických práv

Žádá-li vlastník, aby soud určil, že žalovaný není oprávněn zasahovat do jeho práva způsobem, kterým hrozí, je povinností soudu zkoumat, zda žalobce má na takovém určení naléhavý právní zájem; musí tedy učinit skutkové zjištění, ze kterého bude zřejmé, že žalovaný miní hrozbu vážně a je schopen ji uskutečnit, ať již sám anebo prostřednictvím třetí osoby.

Žádá-li vlastník, aby soud určil, že žalovaný není oprávněn zasahovat do jeho práva způsobem, kterým hrozí, je povinností soudu zkoumat, zda žalobce má na takovém určení naléhavý právní zájem; musí tedy učinit skutkové zjištění, ze kterého bude zřejmé, že žalovaný miní hrozbu vážně a je schopen ji uskutečnit, ať již sám anebo prostřednictvím třetí osoby.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 6.3.2001, sp.zn. 22 Cdo 2162/99)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci o zdržení se zásahů do spoluvlastnických práv, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 6 pod sp. zn. 10 C 186/97, o dovolání žalovaného proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 5. února 1999, čj. 19 Co 637/98-38, tak, že rozsudek rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 5. února 1999, čj. 19 Co 637/98-38, se zrušuje a věc se vrací tomuto soudu k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozsudkem ze dne 5. února 1999, čj. 19 Co 637/98-38, změnil rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 6 (dále jen „soud prvního stupně“) ze dne 7. září 1998, čj. 10 C 186/97-20, tak, že vyslovil, že „žalovaný je povinen zdržet se zásahů do vodovodní a kanalizační přípojky vedené po pozemku č. parc. 1242/2 v katastrálním území D., které by vedly k přerušení dodávky vody a odvodu odpadních vod z té části dvojdomku stojícího na pozemcích č. parc. 1242/1 a 1242/2, která stojí na pozemku č. parc. 1242/1, vše v katastrálním území D.“. Dále rozhodl o povinnosti žalovaného zaplatit náklady řízení.

Soudy obou stupňů vyšly ze zjištění, že účastníci řízení jsou podílovými spoluvlastníky dvojdomku, který je postaven na pozemku č. parc. 1242/1, jehož vlastníkem je žalobce, a na pozemku č. parc. 1242/2, který je ve vlastnictví žalovaného. Pozemkem žalovaného vedou k dvojdomku jednak vodovodní, jednak kanalizační přípojka, jež jsou podle žalobce jeho součástí. Mezi účastníky nebyla uzavřena dohoda o užívání inženýrských sítí a dohoda o zřízení věcného břemene týkajícího se předmětných přípojek. Žalovaný po marné snaze uzavřít s žalobcem dohodu o zřízení věcného břemene ve vztahu k předmětným přípojkám dopisem z 26. 5. 1997 žalobci kromě dalšího sdělil, že hodlá učinit pro něho nepříjemná opatření, aniž je, kromě upozornění na uzavření vrat, blíže specifikoval; ústně však pohrozil přerušením přípojek vedoucích k části domu, užívané žalobcem. K zásahu do přípojek však nedošlo. Z výpovědi účastníků řízení před soudem prvního stupně vyplynulo, že žalobce pokládal obsah zmíněného dopisu spolu s ústním sdělením žalovaného o přerušení přípojek za vážně míněnou výhrůžku, zatímco žalovaný tvrdil, že šlo toliko o snahu přimět žalobce k

uzavření dohody o věcném břemeni, aniž by přípojky hodlal přerušit.

Soud prvního stupně žalobu posoudil jako zápůrčí (§ 126 odst. 1 občanského zákoníku, dále jen „ObčZ“) a uzavřel, že v daném případě, přes existenci zmíněného dopisu a účastníky před soudem tvrzených skutečností žalovaný nezasáhl do spoluvlastnického práva žalobce k předmětným přípojkám, takové zásahy netrvaly a nehrozí jejich opakování; proto žalobu zamítl. Odvolací soud naopak dospěl k závěru, že neoprávněným zásahem do vlastnického práva žalobce je již vážně míněná pohrůžka protiprávním jednáním a proti takovému zásahu lze žalobci poskytnout právní ochranu. V opačném případě by byl žalobce nucen vyčkat realizace protiprávního zásahu a teprve poté, po vzniku případné škody, by mohl podat zápůrčí žalobu. Připuštění takového výkladu ochrany vlastnického práva by mělo za následek porušení rovnosti jednotlivých vlastnických práv, zaručené zákonem.

Proti rozsudku odvolacího soudu podává žalovaný dovolání, jehož přípustnost opírá o ustanovení § 238 odst. 1 písm. a/ občanského soudního řádu ve znění před novelou provedenou zákonem č. [30/2000](#) Sb. (dále jen „OSŘ“), a ve kterém uplatňuje dovolací důvod podle § 241 odst. 3 písm. d/ OSŘ. Nesouhlasí s názorem odvolacího soudu, že by bylo možno pouhou vyhrůžku zásahem podřadit pod pojem „neoprávněný zásah do vlastnického práva“ ve smyslu § 126 odst. 1 ObčZ. Není správné stanovisko odvolacího soudu, že o neoprávněný zásah jde již v případě vyslovení pohrůžky protiprávního jednání, která je míněna vážně a že již tím, resp. v tom okamžiku, je právo vlastníka rušeno a je třeba umožnit právní ochranu s prvky prevence, neboť by vlastník jinak byl nucen s podáním zápůrčí žaloby vyčkat takového zásahu a vzniku škody. Zásahem do vlastnických práv je jen takové jednání, které vlastníka omezuje ve výkonu jeho vlastnického oprávnění, případně mu jeho výkon znemožňuje. Takovým jednáním by bylo nepochybně uzavření přívodu plynu, vody nebo znemožnění odtoku odpadní vody. Pohrůžka budoucím zásahem je psychickým působením na vůli člověka s cílem ovlivnit svobodu vůle. To však není rozhodně způsobilé omezit vlastníka v reálném výkonu jeho vlastnických oprávnění. Tzv. „vis compulsiva“ nevylučuje možnost svobodného projevu vůle a tedy realizaci všech dílčích vlastnických oprávnění. Pohrůžka zásahem tedy nemůže odůvodňovat podání zápůrčí žaloby. V tomto směru odkazuje zejména na stanovisko Nejvyššího soudu SSR z 27. 6. 1972, Cpj 59/71 (č. 65/72 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek). Připomíná obdobu neoprávněného zásahu do vlastnických práv zadržováním věci a pohrůžky budoucího zadržování věci. Zdůrazňuje, že odvolací soud pominul jeho vyjádření, když slyšen jako účastník uvedl, že nemínil výhrůžku narušení přípojek vážně, neboť si byl vědom její neoprávněnosti a upozorňuje na to, že za dobu dvou let od odeslání předmětného dopisu, žádný zásah do sítí neuskutečnil, a ostatně s ohledem na jeho věk a pracnost takového zásahu by ji ani uskutečnit nemohl. Dále s odkazem na upozorňuje na to, že od května 1997 se nedopustil ani zásahů do sítí, ani pohrůžek a nelze dovozovat, že by v době vyhlášení rozsudku (§ 154 odst. 1 OSŘ) hrozba zásahu žalovaného do vlastnického práva žalobce vůbec existovala. Navrhuje, aby dovolací soud rozsudek odvolacího soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Žalobce navrhuje zamítnutí dovolání. K argumentaci žalovaného, že pohrůžku nemínil vážně, byla-li písemně formulována v roce 1997 a do doby, než byla podána žaloba, resp. do doby rozhodnutí soudu ji nerealizoval, namítá, že pohrůžka nebyla realizována jen proto, že žaloba byla podána. Pokud by se žalobou nebránil, nepochybně by k zásahu do jeho práva došlo. O tom, že nešlo o plané vyhrožování, svědčí předchozí spory s žalovaným. Upozorňuje, že vyhrožování je např. v trestním právu znakem skutkové podstaty trestného činu, a nelze proto dovozovat „že není ničím“, a že až zásah do práva je protiprávním jednáním. Jinak se ztotožňuje s právním názorem odvolacího soudu.

Nejvyšší soud provedl řízení o dovolání podle procesních předpisů, platných k 31. 12. 2000 (hlava první, bod 17 zák. č. [30/2000](#) Sb.), a po zjištění, že dovolání je podáno osobou k tomu oprávněnou, je přípustné podle § 238 odst. 1 písm. a/ OSŘ, že je uplatněn dovolací důvod uvedený v § 241 odst. 3 písm. d/ OSŘ, a že jsou splněny i další náležitosti dovolání a podmínky dovolacího řízení (§ 240 odst. 1, § 241 odst. 1 OSŘ), dovoláním napadené rozhodnutí přezkoumal a shledal dovolání důvodným.

Vlastník má právo na ochranu proti tomu, kdo do jeho vlastnického práva neoprávněně zasahuje; zejména se může domáhat vydání věci na tom, kdo mu ji neprávem zadržuje (§ 126 odst. 1 ObčZ). Citované ustanovení zahrnuje jak žalobu na vydání věci, tak i žalobu zápůřčí. Žalobou zápůřčí uplatňuje vlastník ochranu vlastnického práva proti tomu, kdo do něj zasahuje jinak, než neoprávněným zadržováním věci.

Návrhem na zahájení řízení lze uplatnit, aby bylo rozhodnuto o splnění povinnosti, která vyplývá ze zákona, z právního vztahu nebo z porušení práva (§ 80 písm. b/ OSŘ), a o určení, zda tu právní vztah nebo právo je či není, je-li na tom naléhavý právní zájem (§ 80 písm. c/ OSŘ).

Předmětem dovolacího řízení, vymezeným dovolatelem, je řešení právní otázky, zda vlastníkovi (v daném případě spoluvlastníkovi) náleží zápůřčí žaloba podle § 126 odst. 1 ObčZ v případě, že rušitel neoprávněným zásahem hrozí, dosud jej však neuskutečnil. Právními otázkami, které dovolatel předmětem dovolacího přezkumu neučinil, se dovolací soud nemohl zabývat.

Zápůřčí žaloba je žalobou na plnění, kterou je uplatňováno splnění hmotně právní povinnosti která vznikla žalovanému tím, že neoprávněně zasáhl do vlastnického práva žalobce. Na neoprávněný zásah do vlastnického práva, který spočívá v jiném rušení než v neoprávněném zadržování věci, váže hmotné právo povinnost zdržet se tohoto zásahu a odstranit jeho následky; rušiteli však nemůže vzniknout jiná povinnost než zdržet se a odstranit následky právě tohoto zásahu. I kdyby byl tedy správný právní názor odvolacího soudu o tom, že zápůřčí žaloba náleží vlastníku při pouhém vyhrožování neoprávněným zásahem, pak by takovým zásahem bylo samotné vyhrožování a vlastník by se nemohl domáhat ničeho jiného, než zdržení se tohoto vyhrožování. Dovolací soud však zastává názor, že pouhé vyhrožování zásahem není neoprávněným zásahem ve smyslu § 126 odst. 1 ObčZ. Takové vyhrožování totiž nijak neruší vlastníka při výkonu jeho oprávnění, která jsou uvedena v § 123 ObčZ, podle kterého vlastník je v mezích zákona oprávněn předmět svého vlastnictví držet, užívat, požívat jeho plody a užitky a nakládat s ním. Proto se také správně uvádí ve stanovisku Nejvyššího soudu SR z 27. 6. 1972, Cpj 59/71, publikovaném ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 65/1972, že zápůřčí žalobou je možné se v zásadě domáhat už vykonaných zásahů, které trvají anebo jejichž opakování hrozí. Lze odkázat i na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 12. 4. 1999, sp. zn. 2 Cdon 1626/96, publikovaný v Soudních rozhledech č. 7/1999, podle kterého zákaz neoprávněného rušení vlastníka věci podle § 126 odst. 1 ObčZ přichází v úvahu tam, kde neoprávněné rušení vlastníka ze strany rušitele trvá, resp. pokračuje, anebo tam, kde sice již přestalo, avšak existuje konkrétní nebezpečí jeho opakování v budoucnu. Samotný, i když vyslovený, záměr s takovou neoprávněnou činností začít, nemůže opodstatňovat žalobu na zdržení se rušivé činnosti, jestliže k ní zatím nedošlo.

Je třeba přisvědčit odvolacímu soudu, že v případě, že někdo hrozí neoprávněným zásahem, nelze po vlastníkovi požadovat, aby vyčkal provedení tohoto zásahu a teprve poté se u soudu domáhal ochrany. V takovém případě však není možno uplatnit žalobu zápůřčí, která je žalobou na plnění, ale

vlastník se může domáhat ochrany žalobou určovací (§ 80 písm. c/ OSŘ), zejména může žádat aby soud určil, že žalovaný není oprávněn provést zásah, kterým hrozí (pro úplnost se dodává, že za splnění zákonných podmínek nelze vyloučit ani žalobu podle § 417 odst. 2 ObčZ, podle kterého jde-li o vážné ohrožení, má ohrožený právo se domáhat, aby soud uložil provést vhodné a přiměřené opatření k odvrácení hrozící škody). Žádá-li vlastník, aby soud určil, že žalovaný není oprávněn zasahovat do jeho práva způsobem, kterým hrozí, je povinností soudu zkoumat, zda žalobce má na takovém určení naléhavý právní zájem; musí tedy učinit skutkové zjištění, že žalovaný míní hrozbu vážně a je schopen ji uskutečnit, ať již sám anebo prostřednictvím třetí osoby.

Pokud tedy odvolací soud vycházel z právního názoru, že pouhé vyhrožování je neoprávněným zásahem do vlastnického práva, spočívá jeho rozhodnutí na nesprávném právním posouzení věci a je tak dán dovolací důvod, uvedený v § 241 odst. 3 písm. d/ OSŘ. Vzhledem k tomu, že v nalézacím řízení nebylo učiněno skutkové zjištění, že žalovaný míní vyhrůžku vážně, bylo by nadbytečné zabývat se otázkou, zda by výrok rozsudku odvolacího soudu nebylo možno chápat jako rozhodnutí o kladné určovací žalobě.

Z uvedeného je zřejmé, že dovolání je důvodné. Proto nezbylo, než rozhodnutí odvolacího soudu zrušit (§ 243b odst. 1 o. s. ř., věta za středníkem) a věc vrátit tomuto soudu k dalšímu řízení (243b odst. 2 o. s. ř.).

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Koupě nemovité věci](#)
- [Nesprávný úřední postup \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Platební neschopnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předkupní právo \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Přerušeni řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Rodinný závod \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Dědictví](#)
- [Výživné](#)
- [Valná hromada](#)
- [Ustanovení zástupce](#)
- [Náhrada škody](#)